

ירושלים, דייט טבת תשלי"ז

9 בינואר 1977

אל: ראש הממשלה

אדוני ראש הממשלה,

ביקשת חוות-דעתי משאלה אם על המשטרה להמשיך בבדיקה שהחלה

בה בענייניו של השר עופר זייל, על השתלשלות העניינים בבדיקה זו דיווחתי
לך במכתבי היו"ל.

וזו חוות-דעתי.

2. הוראת החוק הנוגעת לעניינינו מצויה בסעיף 207 לחוק סדר הדין הפלילי,
תשכ"ה-1965, הקובע לאמור:

ייפטר אדם ייפגם כל הליך פלילי נגדו.

המושג יי"הליך פלילי" בהקשר זה סולל, כעקרון, כל הליך על-פי הוראות

החוק הנ"ל, והוראות אלו סוללות גם את פעולות הבדיקה והחקירה של
המשטרה. דעתי היא, על-כן, שהוראת סעיף 207 לחוק חלה על הליכי בדיקה

וחקירה משטריים, ואלה נפגמים עם פטירתו של האדם שמענייניו התנהלו.

(המשך בדף מט 6)

3. הפסקת בדיקה ותקירה, כאמור, נדרשת אף מהטעמים המונחים ביסוד פעילותה של המשטרה כבדיקת תלונות המוגשות לה. תקירת המשטרה הינה כלי עזר בידי המדינה להשגת תכליות מסויימות ואין היא מטרה לעצמה. בסיבות כגון אלה שבענייננו, לא בירור העובדות לעצמן הוא מטרת הבדיקה אלא איסוף הראיות הדרושות לקביעת עמדה לענין העמדת אדם לדין. בדיקת המשטרה חייבת להניח אפשרות - ולו אפשרות היפוטטית - של העמדת אדם לדין, ובהקשר זה יש לבחנה. משגשג הכיטי מתחת לקיומה של האפשרות להביא אדם לדין, שוב אין טעם - לא טעם שבהגיון ולא טעם שבדין - להמשך הבדיקה והתקירה על-ידי המשטרה.

4. לא פחות חשוב ומכריע הוא הגורם האישי של האדם שבענייננו נערסת בדיקה או תקירה על-ידי המשטרה. הערפת כוחן ומשקלן של בדיקה ותקירה כרוכה, מטבע הדברים, בקיומה של הזדמנות לנוגע בדבר לומר דבר ולהגיב - בכל דרך שיבחר - על נושאי התשד המועלים נגדו. בהיעדר הזדמנות לתגובה - ואין אינה נמצא כאשר הנוגע בדבר נפטר - לא תוכל הבדיקה או התקירה לעולם להיות מושלמת, והיא לוקה בהכרח בחגור. נמצא, שלא זו בלבד ששוב לא תוכל המשטרה להגיע לקביעת עמדה חד-משמעית באשר לתוצאותיה של הבדיקה, אלא שאילו עלולות להיות חד-צדדיות, להציג תמונה כוללת מעוותת, ובכך לגרום לנפטר עוול לא-יתוקן. זהו טעם נוסף - רב-משקל - ענייני ומעשי, המוליך למסקנה שאין מקום להמשפת הבדיקה מענייננו.

5. כללו של דבר: אדם שבענייננו נערסה בדיקה על-ידי המשטרה - ונפטר לבית עולמו בטרם נסתיימה הבדיקה - מן הדין שהבדיקה תופסק, אם על-פי מצוות המחוקק, אם משל כך שהבדיקה לא תשרת תכלית מן התכליות שלשמן נועדה, ואם משום שלא ניתן יהיה להשלימה מהלכה תוך עשיית צדק לנוגע בדבר.

(המשך בדף מס' 7)

6. למותר לומר כי במקרים שבהם נוגעת הבדיקה - אם מתחילתה ואם משל
עובדות המתגלות במהלכה - בעניינם של מפר אנשים, אין פטירתו של
אחד מהם כדי להביא להפקתה לגבי האחרים, והבדיקה תימשך ככל שהדבר
דרוש לעניינם. במקרה הנדון יהא, איפוא, על המשטרה לבחון את החומר
שנאסף בבדיקה כדי לקבוע אם נתקיים התנאי האמור להמשך הבדיקה.
סוף דבר: בדיקת המשטרה ככל שהיא נוגעת לשר עופר זייל -
דינה להיפסק.

כלל גדול הוא כמשפט, שאדם בחזקת זכאי הוא כל עוד לא קבע בית
משפט אחרת. בחזקת זכאי היה השר עופר זייל בחייו וכן נשאר במותו.

בכרחה,

פרופ' אהרן ברק
היועץ המשפטי לממשלה

העתק: שר המשפטים.
שר המשטרה.